

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa D. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.
przeciwko Instytutowi (...) w Ł.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 października 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 22 września 2017 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej
kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej D. sp. z o.o. w Ł. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 22 września 2017 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej opartej wyłącznie na pierwszej podstawie zaskarżenia (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), strona powodowa zarzuciła naruszenie: art. 38 w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy - prawo zamówień publicznych (dalej u.p.z.p.) w zw. z art. 355 § 2 k.c. wskutek uznania, iż na powodzie, jako podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą, spoczywał obowiązek zwrócenia się do pozwanej o wyjaśnienie Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) w zakresie ilości asortymentu, który miał być dostarczony stronie powodowej do prania, ponieważ wymagała tego należyta staranność odpowiednia dla zawodowego charakteru prowadzonej działalności, podczas, gdy na powodzie mógłby spoczywać taki obowiązek jedynie w sytuacji, gdyby ta okoliczność budziła wątpliwości na etapie poprzedzającym składanie ofert; art. 65 § 2 k.c. przez przyjęcie, że brak określenia w samej umowie w sposób jednoznaczny miesięcznego limitu prania, a jedynie podanie ceny za kilogram prania, zamyka możliwość dokonania wykładni umowy, podczas, gdy

dokonanie wykładni z uwzględnieniem celu i okoliczności towarzyszących jej zawarciu, tj. warunków udziału w przetargu, wielkości nakładów inwestycyjnych powoda na modernizację pralni oraz ustalenia przejścia własności nakładów na stronę pozwaną po zakończeniu umowy - jest kluczowe dla usunięcia wątpliwości, że strony w momencie zawierania umowy na usługi pralnicze, akceptowały ten cel, a tym samym potrzebę dostarczenia przez pozwanego określonego w umowie, chociażby w sposób minimalny, tonażu prania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Strona powodowa wskazała na konieczność wykładni przepisów prawnych, jej zdaniem budzących poważne wątpliwości, tj. art. 38 w zw. z art. 14 ust. 1 u.p.z.p. oraz art. 355 § 2 k.c. i art. 65 § 2 k.c., w zakresie pozwalającym na ustalenie, czy po stronie wykonawcy istnieje obowiązek zwracania się o wyjaśnienie postanowień SIWZ, pomimo, że z ustaleń stron na etapie poprzedzającym składanie ofert wynika, że jednakowo postrzegały cel umowy i dopiero na etapie wykonywania umowy pojawiły się wątpliwości interpretacyjne.

Tak sformułowana podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej nie spełnia wymogów z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż, po pierwsze odpowiedź na nie zależy od wykładni postanowień umownych, osadzonej w konkretnym stanie faktycznym. Po drugie, sporny zapis SIWZ stanowi jeden z elementów zawartej przez strony

umowy o usługi pralnicze i odczytywanie go w oderwaniu od innych postanowień umowy regulujących wysokość wynagrodzenia strony powodowej, a zwłaszcza jeśli chodzi o sposób jego ustalania, nie prowadzi do wyjaśnienia kwestii mającej znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie, czy zapis ten określał minimalną ilość tonażu białej szpitalnej, jaką powinna dostarczać strona pozwana. Po trzecie, nawet gdyby teza powódki co do charakteru spornego zapisu była prawidłowa, czyli, że określał minimalną ilość białej szpitalnej, stanowiącej przedmiot usług pralniczych, to problemem pozostaje kwestia szkody, a zwłaszcza jej wysokości. Strona powodowa w skardze kasacyjnej nie podniosła zarzutów naruszenia prawa procesowego. Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia i w granicach podstaw. Jakkolwiek, w pozwie strona powodowa zgłosiła wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność weryfikacji przedstawionego przez powódkę wyliczenia wysokości szkody, to jednak Sąd pierwszej instancji wniosek ten oddalił, zaś ani w apelacji, ani też w skardze kasacyjnej strona powodowa nie podniosła zarzutów w tej materii. Niewątpliwie, do weryfikacji kalkulacji wysokości szkody, przedstawionej przez powódkę, kwestionowanej przez pozwaną, wymagane były wiadomości specjalne.

W postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Jak wynika z ustaleń Sądów *meriti* poprzednik prawny strony powodowej, jako wykonawca, zawarł ze stroną pozwaną w trybie zamówień publicznych umowę o świadczenie usług prania białej szpitalnej na okres od dnia 12 lipca 2010 r. do dnia 11 lipca 2020 r. W załączniku nr 11 do SIWZ stanowiącym z kolei załącznik nr 2 do umowy wskazano asortyment, który podlegał tym usługom oraz łączną ilość przekazywanej do prania przez pozwaną białej - 52 300 kg miesięcznie, która została określona na podstawie średniej ilości przekazywanej w ostatnich 12 miesiącach. W załączniku tym wskazano, że usługom podlegać będzie także inny asortyment szpitalny nie wymieniony w tym wykazie. Strony uregulowały wysokość wynagrodzenia wykonawcy w ten sposób, że stanowił je iloczyn wypranej suchej białej i ceny brutto za 1 kg, tj. 4,22 zł + Vat, w przypadku białej płaskiej i 4,45 zł za 1 kg w przypadku białej fasonowej. Z tą umową wiązała się również łącząca

strony umowa dzierżawy pralni. Strona pozwana zobowiązała się do przekazania nieodpłatnego na rzecz wykonawcy, czyli strony powodowej, bielizny ogólnoszpitalnej na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, a w miarę zużywania się asortymentu wykonawca zobowiązał się do systematycznego uzupełniania stanu bielizny z własnych zasobów oraz do poniesienia nakładów inwestycyjnych na dzierżawioną od strony pozwanej pralnię, w postaci wykonania prac remontowych oraz doposażenia w urządzenia pralnicze na kwotę 6 705 120 zł w terminie 28 miesięcy od dnia 12 lipca 2010 r. W dzierżawionej pralni, strona powodowa miała prawo wykonywać usługi prania bielizny także dla innych podmiotów i usługi takie wykonywała. W trakcie realizacji umowy strona pozwana nie przekazywała stronie powodowej bielizny do prania w ilości 52 300 zł miesięcznie, z czego strona powodowa wywodziła roszczenie odszkodowawcze kontraktowe.

Sądy obu instancji uznały, iż strona powodowa nie wykazała zasady odpowiedzialności kontraktowej strony pozwanej oraz szkody i jej wysokości, gdyż ilość 52,3 tony w SIWZ została określona szacunkowo na podstawie średniej ilości prania z ostatnich 12 miesięcy. Z dokumentu tego nie można, w ocenie Sądów obu instancji, wywodzić obowiązku strony pozwanej do przekazywania stronie powodowej do prania bielizny w takiej ilości. Łącząca strony umowa nie przewidywała skutków w razie nieprzekazywania przez pozwaną takiej ilości bielizny do prania. Natomiast określała podstawy naliczania kar umownych oraz określała przypadki nienależytego wykonania umowy. Z tego względu, zdaniem Sądów obu instancji, strony na etapie zawierania umowy nie traktowały nieprzekazania określonej ilości bielizny jako nienależyte wykonanie umowy. W związku z czym, strona powodowa jeśli miała w tej materii wątpliwości powinna była przed zawarciem umowy zwrócić się do strony pozwanej z zapytaniem w odniesieniu do treści SIWZ. Według Sądów obu instancji strona powodowa nie sprecyzowała, pomimo wezwania, ile w przedstawionej do pozwu kalkulacji wysokości szkody wynosiły utracone korzyści, lecz wskazała zbiorczo wysokość szkody obejmującą poczynione wydatki, określane jako tzw. koszty stałe oraz utracony zysk. Tzw. koszty stałe strona powodowa musiała i tak ponieść niezależnie od ilości bielizny przekazanej do prania. W konsekwencji, taki

uszczerbek majątkowy nie pozostawał w związku przyczynowym ze sposobem wykonywania umowy przez stronę pozwaną. Zresztą strona powodowa sama oświadczyła, że koszty stałe byłyby ponoszone niezależnie od tego, jaką ilość pozwana faktycznie przekazywała powodowi.

Odnosząc się do wskazanej przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej trzeba stwierdzić, że zagadnienie ilości dostarczanej przez pozwaną do prania bielizny szpitalnej, o której mowa w SIWZ, nie mogło być rozstrzygnięte wyłącznie przez pryzmat wskazanego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zapisu SIWZ. Jakkolwiek, w umowie jest odwołanie się do zapisów SIWZ, ale w takiej sytuacji problem rodzi wskazanie w umowie ceny jednostkowej za kilogram wypranej bielizny szpitalnej. Gdyby wskazanie w SIWZ ilości bielizny miało charakter sztywny, to zbędny byłaby zapis dotyczący określenia wynagrodzenia poprzez wskazanie ceny za 1 kilogram. Wszak, jeśli ilość bielizny miała być sztywna to i cena byłaby tak określona. Według załączonego do pozwu formularza oferty, cena miała być wskazana globalnie, a nie jak w umowie poprzez podanie sposobu jej ustalania. Wprawdzie z SIWZ wynika, że przedmiotem usług pralniczych miał być także inny niż szczegółowo opisany asortyment bielizny, ale w takim przypadku wskazanie ceny jednostkowej za kilogram bielizny miałby sens jedynie w odniesieniu do tego niewymienionego w załączniku asortymentu. Nadto, w istotnych warunkach umowy w § 2 ust. 1 jest zawarte odesłanie do załącznika nr 6 do SIWZ - opis przedmiotu zamówienia (załącznik nr 3 do umowy), w którym podano, że wskazanie asortymentu przedstawionego w tabeli nr 1 załącznika nr 11 do SIWZ (załącznik nr 2 do umowy) nastąpiło szacunkowo. Z kolei w ogłoszeniu o udzieleniu zamówienia pojawia się skonkretyzowana ilość, ale bez dodatku wskazującego na jej szacunkowe wskazanie.

Z drugiej strony potraktowanie tego zapisu, jako niemającego znaczenia, byłoby trudne do pogodzenia z istotą zawartej umowy, gdyż strona pozwana mogłaby dowolnie ustalać ilość dostarczanej do prania bielizny szpitalnej i to znacznie poniżej ilości wskazanej w SIWZ, tym bardziej w sytuacji, gdy w umowie nie przewidziano z tego tytułu odpowiedzialności kontraktowej pozwanej, zaś strona powodowa wskazując na podstawy ustalania wynagrodzenia za usługę (1 kg) kalkulowała je, w tym zysk, w zależności od ilości dostarczanej przez pozwaną do

prania bielizny szpitalnej, a zatem zapis określający tonaż dostarczanej bielizny miał dla niej znaczenie. Okoliczność, że w umowie nie przewidziano, by taka sytuacja rodziła odpowiedzialność strony pozwanej nie oznacza, iż należy ją interpretować jako zwolnienie pozwanej z takiej odpowiedzialności.

Strony odwołując się z jednej strony do ilości bielizny wskazanej w załącznikach do SIWZ, w których wyraźnie podano, że skonkretyzowana ilość ma znaczenie orientacyjne, a z drugiej strony, w umowie regulując sposób ustalania wynagrodzenia w zależności od konkretnej ilości wypranej bielizny, nie przewidywały dopuszczalnych odstępstw od tej ilości, nie powodujących zmiany wysokości wynagrodzenia, względnie powodujące stosowne sankcje, w szczególności nie określono jak należy rozumieć użyte określenie „orientacyjne”. Strona powodowa w tym kierunku nie prowadziła wywodów prawnych, tak samo jak Sądy obu instancji przy dokonywaniu wykładni niejasnych i nie do końca sprzężonych ze sobą postanowień umownych, wynikających z zarówno z jej treści, jak i SIWZ oraz załączników. Szersze jednak rozważania w tej materii nie miały znaczenia, gdyż oprócz kwestii zasady odpowiedzialności kontraktowej strony pozwanej (art. 471 k.c.), zasadnicze znaczenie miało również zagadnienie szkody i jej wysokości, które było między także sporne i niewątpliwie wymagało wiadomości specjalnych, ponieważ przedstawiona przez powoda kalkulacja szkody była ogólnikowa i w jej wyliczeniu uwzględniła zbiorczo elementy wydatków i zysk, a ponadto wskazywała, iż niektóre wydatki mają wpływ na zysk. Strona powodowa nie podniosła w apelacji zarzutów kwestionujących oddalenie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego. W uchwale składu siedmiu sędziów - zasada prawna - z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sąd drugiej instancji rozpoznający apelację jest związany zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa procesowego (OSNC 2008, nr 6, poz. 55).

W konsekwencji wobec niewykazania przez stronę powodową spornej kwestii szkody i jej wysokości jako koniecznych elementów odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania umowy, podniesiona we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, kwestia interpretacyjna wskazanych przepisów, nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, j.t. Dz. U. z 2018, poz. 265. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Dz. U. 2016, poz. 1667).

aj